

АВТОМАТИЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ У ЧОРНІЙ МЕТАЛУРГІЇ

ОПИС КУРСУ

Аглодоменні, конвертерні, електросталеплавильні та прокатні цехи є основними ланками на металургійному підприємстві. Всі існуючі об'єкти промисловості в тому чи іншому ступені оснащуються засобами автоматизації. Впровадження АСУ ТП приводить до підвищення економічності і продуктивності металургійного виробництва.

Металургійне виробництво висуває різноманітні вимоги до систем автоматизованого електропривода, що представляють собою енергетичну основу механізації і автоматизації виробничих процесів, зв'язаних з використанням механічної енергії.

На даний момент автоматизація більшості металургійних підприємств, точніше, металургійних агрегатів України знаходиться на недостатньому рівні. Технологічні процеси металургійної галузі часто керуються вручну спеціально підготовленими робітниками - операторами, що не є ефективним способом управління. Через це навчальна дисципліна «Автоматизація процесів у чорній металургії» є актуальною, і під час майбутнього підвищення автоматизації металургії буде корисним фактором, який дозволить підвищити якість та об'єми металургійного виробництва.

Автоматизація процесів у чорній металургії – це навчальна дисципліна, спеціалізація якої полягає в забезпеченні формування у фахівців як практичних навичок експлуатації автоматизованих систем управління технологічними процесами прокатного виробництва, так і знань про технічне, організаційне, математичне та програмне забезпечення цих систем відповідно до сучасних тенденцій розвитку.

Практична значимість дисципліни полягає у докладному аналізі систем та засобів автоматизації, мікроконтролерів, відповідного програмного забезпечення, а також SCADA (систем диспетчерського управління та збору даних) й спеціалізованого програмного забезпечення. Набуті в результаті вивчення дисципліни знання можуть бути застосовані при розробці сучасних технічних рішень для керування відповідними технологічними процесами та агрегатами.

Курс розрахований на бакалаврів переважно металургійних спеціальностей та буде корисним керівникам підрозділів і працівникам, зацікавленим у вдосконаленні виробничих процесів та устаткування за рахунок впровадження цифрових технологій.

ВИМОГИ

- наявність базової підготовки на рівні середньої загальної освіти з математики, фізики, хімії;
- наявність базової підготовки з прикладної механіки, теорії, технології, машин і агрегатів металургійної промисловості;
- якщо дисципліна є вибірковою – знання основ технологічних процесів та роботи машин і агрегатів відповідно до основної спеціальності;
- наявність корпоративного облікового запису @mipolytech.education, Microsoft Teams, Word, Excel;
- наявність особистого логіну та паролю в Moodle.

СИМКІН Олександр

Maksym.Shtoda@mipolytech.education

професор кафедри автоматизації, електро- та робототехнічних систем, доктор технічних наук, професор



mip metinvest
polytechnic

Освітній рівень

Бакалавр

Кількість
кредитів

4,0 / 5,0

Назва кафедри,
яка пропонує
дисципліну

Автоматизації,
електро- та
робототехнічних
систем

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- здатність застосовувати системний підхід до вирішення проблем металургії.
- здатність застосовувати наукові і інженерні методи, а також комп'ютерне програмне забезпечення для вирішення типових та комплексних завдань металургії за спеціалізацією, у тому числі в умовах невизначеності.
- здатність працювати з технічною невизначеністю.
- здатність використовувати математичні принципи і методи, необхідні для підтримки спеціалізації в металургії.
- концептуальні знання і розуміння фундаментальних наук, що лежать в основі відповідної спеціалізації металургії, на рівні, необхідному для досягнення інших результатів освітньої програми.
- знання і розуміння інженерних наук, що лежать в основі спеціалізації, на рівні, необхідному для досягнення інших результатів програми, у тому числі достатня обізнаність в їх останніх досягненнях.
- вміння виявляти, формулювати і вирішувати типові та складні й непередбачувані інженерні завдання і проблеми відповідно до спеціалізації, що включає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір і використання відповідних обладнання, інструментів та методів, застосування інноваційних підходів.
- вміння розробляти і проектувати, відповідно до спеціалізації, складні вироби, процеси і системи, які задовольняють встановлені вимоги, що передбачає обізнаність про нетехнічні (суспільство, здоров'я і безпека, навколишнє середовище, економіка) аспекти, обрання і застосування адекватної методології проектування, у тому числі інструментами автоматизованого проектування.
- вміння обирати і використовувати системи управління і організації виробництва згідно із спеціалізацією.
- розуміння широкого міждисциплінарного контексту металургії.
- вміння впроваджувати автоматизовані інструменти управління в усіх напрямках діяльності.

ТЕМАТИКА

Основні поняття і визначення. Параметри технологічного процесу. Технологічний об'єкт управління (ТОУ). Загальні положення. Класифікація автоматичних систем регулювання. Система автоматичного контролю. Розімкнута система автоматичного керування. Розімкнута система керування по збурюванню. Замкнута автоматична система регулювання. Класифікаційні ознаки АСР. Осередок деформації і його геометричні характеристики. Умова захвату. Стадії процесу прокатки. Умови захвату при сталому процесі прокатки. Режими безперервної прокатки. Загальні відомості про технічні засоби автоматизації. Вимірювальні пристрої для автоматизації прокатного виробництва. Вимірники кінематичних показників. Вимірники технологічних навантажень. Тензорезисторний вимірювальний перетворювач або тензорезистор. Вимірники показників геометрії прокату. Вимірники температури. Особливості роботи електричних підсилювачів приладової автоматики. Електронні підсилювачі. Основні технічні показники підсилювача. Коефіцієнти підсилення. Коефіцієнт корисної дії. Електромеханічні виконавчі пристрої. Виконавчі пристрої та механізми на основі електричних двигунів. Виконавчі пристрої та механізми з двигунами постійного струму. Виконавчі пристрої та механізми з двигунами змінного струму. Електромагнітні виконавчі механізми. Логічна змінна. Логічні операції. Закони логіки. Логічна функція. Польовий МДН-транзистор. Схема логічного управління. Мікропроцесори. Контролери. Місце програмованого контролера в АСУ підприємства. Термінологія технічних засобів. Промисловий комп'ютер. Універсальний програмований контролер. Програмований логічний контролер. Контролер збору даних.

ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- Освітній процес будується як комбінація лекцій та самостійного вивчення навчального матеріалу на платформі Moodle – з одного боку, та проблемно орієнтованих лабораторних та практичних (семінарських) занять з відпрацювання аналітично-розрахункових навичок – з іншого.
- Відвідування лекційних занять є бажаним, однак не обов'язковим; від студентів очікується ознайомлення з матеріалом перед лекцією, що дозволить побудувати лекційне заняття у вигляді сполучення пояснень викладача та обговорення проблемних питань, які виникли при підготовці до лекції.
- Семінари і практичні заняття передбачають аналіз умовно змодельованих ситуацій та розв'язання задач різних рівнів, розбір реальних кейсів за матеріалами відкритого доступу; їх відвідування є бажаним.
- Виконання лабораторних робіт передбачене під час виїзних сесій.
- Від студента потребується виконати індивідуальні завдання та модульні контрольні роботи у терміни, встановлені у розділі «Розподіл балів за контрольними точками та графік їх виконання».
- З урахуванням поточної ситуації від учасників освітнього процесу очікується виконання вимог безпеки при сигналі «Повітряна тривога», санкції за залишення заняття або неявку на заняття не застосовуються.
- Опціонально доступні індивідуальні та групові консультації. З викладачем можна зв'язатися через електронну пошту, в чаті або в персональній розмові в MS Teams.

ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів за контрольними точками та графік їх виконання

Тижні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Всього	
Види контр. точок																				
Робота на практичних заняттях				10												10				20
Робота на лабораторних заняттях							10													10
Складання індивідуальних завдань								15										15		30
Модульні контрольні роботи								20											20	40
Всього								35								65				100

Зміст та вимоги до контрольних точок

Назва к-ної точки	Опис контрольної точки, порядок її проходження та отримання балів
Робота на практичних заняттях	<p>Оцінка за роботу на практичному (семінарському) занятті оголошується наприкінці заняття і може бути оскаржена одразу ж.</p> <p>Мах 10 балів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – студент дав пряму і релевантну відповідь на поставлене питання з використанням обґрунтованого посилання на теоретичний матеріал та варіації зміни відповідь на зміну вхідних умов, в т.ч. у вигляді додаткових запитань / зміг стисло формалізувати вербально сутність проблеми за ситуацією, ідентифікувати ключові складові і пріоритети вирішення, запропонував логічне розв'язання (5 бали); – оцінка ініціативності у роботі над проблемою, логічності та структурованості відповіді, здатності комунікувати у команді та під впливом

	негативних факторів, в т.ч. під тиском викладача та/або групи, вміння вести дискусію та бути критичним та самокритичним (5 бали)
Робота на лабораторних заняттях	<p>Максимальна накопичувальна оцінка за роботу на лабораторних заняттях не перевищує 10 балів. На вказаному згідно розділу «Розподіл балів за контрольними точками та графік їх виконання» лабораторному занятті пропонуються протокол лабораторної роботи з необхідними теоретичними відомостями та методикою виконання експериментальної частини. За наявності оформлених виконаних завдань та результатів розрахунків рекомендоване завантаження у вигляді файлу з розширенням .docx, pdf, jpg у відповідному розділі на платформі Moodle. Оцінка за роботу на лабораторному занятті оголошується наприкінці заняття і може бути оскаржена одразу ж:</p> <p>Мах 10 балів:</p> <ul style="list-style-type: none"> — студент опанував теоретичну частину лабораторної роботи і приймає активну участь у її обговоренні (5 бали); після проведення експериментальної частини виконав математичні розрахунки, побудував графічні залежності та зробив відповідні висновки (5 бали).
Виконання та захист індивідуального завдання	<p>Підготовлене есе у вигляді файлу *.docx, або *.pdf розміщується у відповідному розділі дисципліни в Moodle і перевіряється протягом тижня після завершення терміну подачі. Оскарження оцінки може бути здійснене на останньому практичному занятті модуля. Невчасно складене</p> <p>Мах 15 балів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – студент підготував есе за ситуаційним завданням, в якому: правильно визначив проблеми, комплекс факторів, які могли вплинути на їх виникнення, обґрунтував своє бачення теоретичними концепціями або моделями, виконав необхідні розрахунки в разі потреби, представив висновок або власне бачення виходу з проблеми і окреслив можливі перспективи і обмеженість такого рішення; есе структуровано, викладено діловим, науковим або публіцистичним стилем української (5 балів); – есе містить комплексну, логічну і оригінальну пропозицію проблематики ситуаційного завдання аж до міждисциплінарного підходу; використання штучного інтелекту (ШІ) не забороняється, оскільки пропозиції відомих застосунків ШІ суттєво залежать від обміркованої постановки питання і уточнюючих питань; однак в разі, якщо відповідь, отримана з використанням ШІ, не є комплексною або не відповідає за стилем і викладеними позиціями іншим частинам есе або завдання, містить очевидно неправдиву інформацію, то оцінка за цим критерієм знижується (5 балів) – студент під час презентації / захисту есе демонструє володіння термінологічним апаратом, відповідає на запитання, здатний швидко адаптувати позицію під зміни у вихідному ситуаційному завданні (5 бали)
Модульні контрольні роботи	<p>МКР виконуються в Moodle під час останнього практичного заняття в змістовному модулі за 1 годину 10 хвилин. В разі неявки або неможливості виконання МКР з поважних причин на таке заняття допускається відкриття виконання МКР за погодженням з викладачем в інший час асинхронно. Кількість спроб не обмежується, однак обмеження по часу виконання МКР залишається. За одну КР мах 20 балів. Кожна модульна контрольна робота являє собою задачу з виробничою ситуацією. При розв'язанні задач оцінюється логіка і обґрунтованість розв'язання, правильність арифметичних розрахунків.</p>

Додаткові зауваження:

– студент може оскаржити отримані оцінки в порядку, передбаченому Положенням про організацію освітнього процесу ([Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#)) та Положенням про політику та процедури врегулювання конфліктних ситуацій ([Академічні політики : Polytechnic \(metinvest.university\)](#))

– оцінки, отримані за роботу на практичних заняттях не можуть бути відпрацьовані або покращені, окрім процедури оскарження, оцінки за інші види поточного контролю можуть бути покращені за індивідуальною домовленістю з викладачем;

– викладач не має права знижувати оцінку за індивідуальне завдання або модульну контрольну роботу, якщо вони не були складені вчасно, однак в разі, якщо така робота була оцінена пізніше, ніж момент завершення теоретичного навчання у семестрі, то відповідна оцінка не враховується у рейтингу здобувачів освіти.

Форма підсумкового контролю. Порядок визначення підсумкової оцінки

	Варіант вивчення як обов'язкової та як вибіркової
Форма підсумкового контролю	Залік, тобто підсумкова оцінка вставляється як сума оцінок поточного контролю без проведення додаткових контрольних заходів
Умови допуску до підсумкового контролю	Якщо сума оцінок за поточний контроль за семестр становить менше 60 балів, необхідно відпрацювати відповідні види контролю поточної успішності до звершення теоретичного навчання
Порядок визначення підсумкової оцінки	<ul style="list-style-type: none"> – якщо протягом семестру за результатами поточного контролю здобувач освіти набрав менше 60 балів, то під час екзаменаційної сесії йому надається змога отримати/покращити власний результат з усіх видів поточного контролю, крім активності на навчальних заняттях; – в разі, якщо протягом семестру за результатами поточного контролю або в процесі покращення власних результатів здобувач освіти набрав більше 60 балів, йому виставляється фактична сума балів і оцінка «залік», в іншому випадку – «незалік».

Відповідність між прийнятими в університеті шкалами оцінки наведена в таблиці

Бальна шкала	Рівні	Характеристика	Традиційні шкали	
			Іспит	Залік
90-100	A	Студент демонструє видатний рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни, що засвідчують його безумовну готовність до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Відмінно	Залік
82-89	B	Студент виявляє вищий за середній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях присутні незначні помилки	Добре	
75-81	C	Студент виявляє середній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях присутні деякі значущі помилки		
67-74	D	Студент виявляє задовільний рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях наявні суттєві помилки	Задовільно	
60-66	E	Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати вивчення навчальної дисципліни		
35-59	FX	Низка запланованих результатів навчання не досягнуті. Рівень наявних результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Незадовільно	Незалік
0-34	F	Результати навчання відсутні або критично низькі		

ОСОБЛИВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

– В разі, якщо дисципліна є обов'язковою для здобувача освіти, і він засвоїв повністю або частково відповідні програмні результати навчання під час отримання освіти на попередніх або такому ж рівні (дисципліни «Автоматизація», «Автоматика», «Кібернетика» та ін.), то кредити та оцінка з дисципліни може бути перезарахована в порядку, передбаченому Положенням про організацію освітнього процесу ([Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#)). Консультацію з даного питання можна отримати у викладача, куратора або гаранта освітньої програми, завідувача кафедри, за якою закріплено цю дисципліну;

– В разі, якщо здобувач освіти обрав цю дисципліну як дисципліну вільного вибору, не зважаючи на той факт, чи вивчалася вона раніше, оцінка та кредити з цієї дисципліни не перезараховуються;

– В разі, якщо здобувач освіти хотів би самостійно вивчити певні курси з проблематики економічної теорії (наприклад, Coursera, UdeMy або інших платформ, в т.ч. платформ відкритих курсів вітчизняних та/або закордонних університетів), то 1) доцільно звернутися до списку рекомендованих вебресурсів або проконсультуватися з викладачем на предмет релевантності самостійно знайденого освітнього ресурсу програмі дисципліни; 2) в разі успішності опанування такого курсу, яке підтверджується сертифікатом або іншим способом, такому здобувачу у порядку, визначеному Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті [Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#), такі результати можуть бути зараховані замість оцінки з певного виду поточного контролю;

– В разі, якщо здобувач освіти реалізував певний вид наукової роботи (тези, стаття, результативна участь у студентській олімпіаді тощо), то у порядку, визначеному Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті [Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#), такі результати можуть бути зараховані замість оцінки з певного виду поточного або навіть підсумкового контролю; консультацію з питань визнання результатів неформальної та інформальної освіти можна отримати в уповноваженої особи від кафедри, яка викладає дисципліну; перелік таких осіб можна знайти за посиланням [Студентам : Polytechnic \(metinvest.university\)](#).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Кравченко В. П., Койфман О. О., Сімкін О. І. Автоматизація технологічних процесів і виробництв у чорній металургії : навчальний посібник. Одеса : Олді+, 2023. 276 с. URL: <https://dspace.mipolytech.education/items/81ae782e-9255-4728-aca6-ab5bf7095897>
2. Білінський Й. Й., Книш Б. П. Цифрова схемотехніка. Електронно-обчислювальні пристрої : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2021. 66 с.
3. Шевченко В. В., Тимчик Г. С. Основи автоматизації технологічних процесів : конспект лекцій. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 111 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/97358d2f-ecf9-44a1-a78f-6510ffef424c/content>.
4. Клименко О. П., Какун І. Г., Шейкус А. Р. Контроль і управління технологічними процесами : навчальний посібник. Дніпро : ДВНЗ УДХТУ, 2019. 179 с.
5. Бешта О. С., Балахонцев О. В., Бородай В. А. Автоматизований електропривод у прокатному виробництві. Дніпропетровськ, 2010. 224 с. URL: https://elprivod.nmu.org.ua/ua/student/disciplines/epmm/Automatic_ED_rolling_mills.pdf.
6. Ponomareva O., Porshnev S., Borodin A., Mirvoda S. Date preparation module of automated metallurgical products production system. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*. 2021. Vol. 1047. № 012003. DOI: <https://10.1088/1757-899X/1047/1/012003>.

АКАДЕМІЧНІ ПОЛІТИКИ

Як член спільноти Технічного університету «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА» Ви маєте дотримуватися певних стандартів та академічної політики:

– **Академічна недоброчесність** вигляді академічного плагіату; фабрикації; фальсифікації; списування обману; хабарництва; необ'єктивного оцінювання; надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; впливу у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання – прямо заборонено (докладніше про це – у Положенні про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників ТОВ ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»); і в разі виявлення – **відповідний захід контролю (контрольну точку) буде оцінено в 0 балів за з наступним повідомленням декану факультету та голові комісії з академічної доброчесності Університету.**

– В разі випадку надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; впливу у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання студент може оскаржити процедури оцінювання за процедурами, передбаченими Положенням про організацію освітнього процесу (розділ 10).

– Матеріали в рамках курсу, захищені авторським правом, можуть бути використані лише тільки здобувачами освіти, яким призначено даний курс і для цілей, пов'язаних з цим курсом і не можуть поширюватися.

– Спілкування з однокурсниками та викладачем має бути професійним та ввічливим.

– Очікується, що Ви перевірятимете всі Ваші письмові повідомлення, включаючи поштові повідомлення та повідомлення у MS Teams на коректність змісту та мови.

– Університет прагне підтримувати середовище, вільне від дискримінації або дискримінаційних домагань, спрямованих на будь-яку людину або групу в межах своєї спільноти - здобувачів освіти, співробітників або відвідувачів.

Докладніше про академічні політики стосовно етичності поведінки, академічної доброчесності та протидію булінгу можна дізнатися за посиланням: [Академічні політики - Polytechnic \(metinvest.university\)](https://metinvest.university)